

СЯЛЯНСКАЯ

НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:

ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6).

Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзін апрача свята.

Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:

на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал.,
на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.

Для заграшчы удвая даражэй.

Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі

ВЫХОДЗЕ ў СЕРАДУ і СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Аб нашай ідэі і яе ворагах.

Ідэя Беларускага Сялянскага Саюзу — гэта тое, што напісана на першым месцы яго праграмы, г. зн. — незалежнасьць. Але гэтая ідэя не дае спакою таму, хто ня хоча відзець Беларусь незалежнаю, хто кіруецца рознымі арыентацыямі будучы ахопленым нявольніцкай псыхалёгіяй, служыць чужым багам. Здаровая і правільная ідэя, якая адыграе сваю ролю ў арганізацыі Беларускага Народу і ў змаганні за яго правы, вельмі не падабаецца панам з „Нашае Праўды“ і „Беларускага Слова“. На розныя лады і рознымі спосабамі яны стараюцца знішчыць самую ідэю і зьдэнацыяналізаваць беларускія масы, а ў мэтах гэтага пашыраюць розныя весткі аб нібыта слабых уплывах Беларускага Сялянскага Саюзу на сялянства, як галаўнейшую частку Беларускага Народу. Аднак-жа самы нават ворагі Бел. Сялянскага Саюзу б'ючы арганізацыю прызнаюць, што праграма і ідэя Беларускага Сялянскага Саюзу зьяўляюцца добрымі. Чуць гэта ад ворагаў і прынімаць удары іх злосьных нападкаў ніколі ня трываюць кіраўнікоў Беларускага Сялянскага Саюзу. Усё гэта ясна сьведчыць, што ворагі маюць фальшывыя мэты і што з гэтакімі далёка ня пойдучь.

Праўда, можа нейкі час і ў нейкай меры яны будуць разьбіваць арганізаванасьць Беларускага Народу, можа будуць разьбіваць адзіны супольны нацыянальны беларускі фронт, аднак-жа фальш заўсёды выходзіць на вонкі і тагды праўда сьмяротна забівае таго, хто карыстаецца фальшам.

Нядаўна адбылася канфэрэнцыя Беларускага Сялянскага Саюзу, з 35 прадстаўнікоў ніхто не сказаў, што Ідэя Бел. Сял. Саюзу — фальшывая, ніхто не сказаў, што яе трэба зьмяніць на якую-колечы арыентацыю, каб выслужыцца ў нашых валадароў, наадварот, кожны цьвардзіў, што Ідэя зьяўляецца самаю правільною і верною і толькі, калі здзейсьнім яе — дык будзем шчаслівымі.

Канфэрэнцыя сьцьвардзіла, што калі-б нават Ідэя Бел. Сял. Саюзу ня мела цяпер вялікае масы прыхільнікаў, дык усёроўна — будучына забяспечана ёй, бо мусіць прысьці час, настане пара, калі кожны Беларус аканчальна страціць веру ў ласку польскіх паноў і маскоўскіх збавіцеляў і ўсьведаміцца, што ніхто ня дасьць нам збаўленьня, што даб'ёмся мы вызваленьня сваёю ўласною рукою.

На перакор усім заявам і яўна ілжывым інсынуацыям, ворагам арганізаванасьці Беларускага Народу, канфэрэнцыя сьцьвардзіла, што Ідэя Беларускага Сялянскага Саюзу зьяўляецца вельмі папулярнаю

Канфэрэнцыя трох.

У працягу нешта пяці тыдняў адбывалася ў Жэнэве ў Швайцарыі канфэрэнцыя прадстаўнікоў трох вялікіх дзяржаваў: Англіі, Злучаных Штатаў Паўночнай Амэрыкі і Японіі. Гэтыя тры дзяржавы зьяўляюцца г. зв. „марскімі“ дзеля таго, што іх інтарэсы луцацца з морам і сходзяцца ці праўдзівей канчальную сутычнасьць маюць на Далёкім Усходзе, на Спакойным акіяне.

Канфэрэнцыя мела на мэце ўрэгуляваць справу ўваружэньня на моры, кажу ўрэгуляваць, бо аб разаружэньні ня было і няма гутаркі і быць ня можа.

А калі так, дык і закончылася канфэрэнцыя бяз нічога. Справу марскіх уваружэньняў урэгуляваць не ўдалося, бо ніхто нікому ня ўступіў, кожная з прысутных трох дзяржаваў хацела дабіцца абмежаваньня для іншых, а свайму ўваружэньню захаваць як можна больш вольнасьці. Ясна, што пры гэтакай пастанойцы пытаньня канфэрэнцыя не дала пажаданых рэзультатаў.

У 1921 годзе гэтакая самая канфэрэнцыя, толькі шырэшага значэньня, бо бралі ўдзел прадстаўнікі ад многіх дзяржаваў, адбылася ў Вашынгтоне і яе чаму-та называлі „канфэрэнцыя разаружэньня“.

Папярэдняя канфэрэнцыя „дала нібыта пэўныя вынікі“, бо дагаварыліся там, што між Англіяй, Зл. Шт. Паўн. Амэрыкі і Японіяй павінны быць адносіны марскіх уваружэньняў, як цыфры 5, 5, 3, а г. зн., што калі напрыклад Англія мае 5 караблёў якога-колечы тыпу, дык Зл. Шт. Паўн. Амэрыкі могуць мець таксама 5 гэтакіх караблёў, а Японія толькі 3.

Аднак-жа пастановы гэтае ніхто не датрымаў і вось у працягу 6 гадоў не азіраюцца на другіх кожны будаваў караблі колькі хацеў ды колькі мог. Вынікам гэткага ўваруж-

сярод народных масаў, толькі няма ў масах актыўнасьці, каб рашуча ўзяцца за здзейсьненьне. І вось, канфэрэнцыя, прызнаючы правільнаю тактыку Бел. Сялянскага Саюзу ў мінулым, прызнала, што і далей тактыка павінна аставацца тою самаю, гэта знача і далей Беларускі Сялянскі Саюз павінен працаваць над прабуджэньнем у Беларускім Народзе актыўнасьці да змаганьня і барацьбы за сваё права і волю і за належнае яму месца пад сонцам на роднай зямлі.

Праца гэтая — ня лёгкая: стаяць на перашкодзе гэтаму і чужацкае над намі валадарства і старыя перажыткі, пакінуўшыя нам нявольніцкае пакланеньне перад чужынцамі, і найміты чужацкага і варожага нам абодвабаковага оуседства. Прадажнікі вырабляюць розныя арыентацыі, блудныя шляхі, твораць шкодныя кірункі і гэтым разьдзіраюць адзінства народу. Але-ж здаровая і правільная Ідэя моцна стаіць сярод гэтых злосных хваляў і крок за крокам асвятчае сваім сьветам далей і шырэі прасторы, пранікаючы ў гущы народу, а цераз гэта ўсё болей і болей прыстае да гэтае высны людзей, якія змучыўшыся блу-

нага пасьпеху зьявілася сучасная жэнэўская канфэрэнцыя. На яе абрадах мела быць Францыя ды Італія, але-ж гэтыя адказаліся... І праўда, Італія ня мае ці мае зусім малыя інтарэсы на Спакойным акіяне, а Францыя — дык проста не ўзяла ўдзелу, хіба толькі дзеля таго, што яе інтарэсы на Спакойным акіяне выклікаюць можа найменей спрэчак. У адным з папярэдніх артыкулаў „Канфэрэнцыя дужых“, „Сял. Ніва“ абрысавала вузел інтарэсаў паміж канфэраваўшаю тройкаю, а дзеля гэтага зьвяртаем да аснаўнога пытаньня, паднятага гэтым артыкулам.

І так знача, у Вашынгтоне ў 1921 годзе і цяпер у Жэнэве ніхто ня меў на мэце разаружэньня, хоць і гаварылася аб гэтым, ніхто ня імкнуўся і да спыненьня ўваружанасьці на моры гутарка ішла, як тагды, так і цяпер, толькі аб тым, каб ня было безплывавага ўваружэньня, каб дзяржавы імкнуліся стварыць вейкую раўнавагу... Але якая можа быць раўнавага, калі Англія будзе мець большую аружную сілу на моры, чым Японія?

Заўсёды Японія, гаворым для прыкладу, пажадае мець запраўдную раўнавагу, а нават і перавагу, каб забяспечыць сябе ад пасяганьня іншых, а нават, пры падходным выпадку, захапіць што-колечы ад іншых.

Дзеля гэтага самага, ня глядзячы на тое, што фармальна гутарка аб разаружэньні цягнецца вельмі некалькі гадоў, фактычна ніякіх рэзультатаў няма, а цераз тое самае палажэньне астаецца па даўнейшаму вельмі пагражаючым.

Далёкі ўсход, там, дзе разьліліся глыбокія воды Спакойнага акіяну, зьяўляецца месцам, дзе магчыма паўставаць паважныя канфлікты, якія ў угоду крываваму Малоху праціюць многа чалавечае крыві... Канфлікт гэты дасьпявае вось ужо ў працягу трэцяга дзесятка гадоў.

Яснавід.

каньнем па мукам прыходзяць да перакананьня, што толькі тут, у радок роднага Беларускага Сялянскага Саюзу, — ратунак.

Вось чаму запраўды выглядаюць мізэрна заявы розных „адшчапенцаў“, калі яны, як „Наша Праўда“ і яе папярэдніцы, гавораць аб ніштожнасьці арганізацыі, аб малых уплывах Бел. Сялянскага Саюзу сьцьварджаюць, што праграма добрая.

Вось чаму камічнымі зьяўляюцца заявы „Бел. Слова“ аб адсутнасьці прыхільнасьці да Беларускага Сялянскага Саюзу, адначасна сьцьварджаючы, што Ідэя Беларускага Сялянскага Саюзу вельмі паважная.

Калі добрая праграма і паважная Ідэя, парадзіўшая яе, дык добраю будзе і самая арганізацыя, якімі-бы тэмпамі яна ня вырасла.

Чалавек перад многімі зьварамі зьяўляецца моцным ня фізычнаю сілаю, а розумам; дык і мы зьяўляемца моцнымі не грашым, якіх ня маем і дзеля гэтага ня маем закупленыя агентаў, а сваёю ідэю, якая ясная як сонца і якая, бязумоўна, ужо перамагла, каб аканчальна запанаваць сярод Беларускага Народу.

Ст. Рубель.

З жыцця Польшчы.

І ў Польшчы ёсць людзі міжнароднага значэння.

Гэтымі днямі польская паліцыя ў Варшаве даканала вялікага чыну, бо выкрыла шайку зладзеяў, якія амаль-што не дакапаліся да графічнае фабрыкі, дзе вырабляюцца розныя дзяржаўныя паперы і амаль-што не сцягнулі на 6 ці 10 мільёнаў дзяржаўных папераў. На чале гэтае шайкі стаяў нейкі Ціхонкі, які мае ў Варшаве мураваны вялікі дом. Польскія газеты ўсім гэтым зладзеям даюць самыя шырокія атэстацыі. Прыводзяць па некалькі на кожнага праступніка зладзейскіх учынкаў за часоў расейскіх, а таксама прыпсваюць адзін рабунак у папярэднім часе ў банку ў Варшаве і нават кражу ў берлінскім і венскім банку. Так што выходзіць, што гэтая польская шайка, якая палася ўжо ў рукі паліцыі, мае міжнароднае значэнне.

Няведама, навошта патрэбна газетам гэтакае шырокае рэкламаванне польскіх зладзеяў!... Але калі чытаць аб гэтым у газетах, дык здаецца, што польскія газеты рэкламавалі шырока гэтую справу дзеля таго, каб пахваліцца, што польская дзяржава ўсё-ж-такі мае даравітых уталентаваных людзей, калі не эканамістых, дык зладзеяў. Значна, і ў Польшчы ёсць людзі міжнароднага значэння!...

А цяпер хочацца сказаць і аб працы гэтых людзей... Рабілі яны падкоп пад графічную вытворню (фабрыку) дзяржаўных папераў з сядняга дому. Падкоп быў гэтакі, што можна было ў ім сядзець, але-ж была станцыя, дзе можна было стаяць ці наагул адпачыць. Пясок вывозілі. У падкоп праведзены былі электрычнае святло і вентыляцыя, якая ачышчала паветра ў нары. Прыгатоўлена было нешта дваццаць вялізарных кошыкаў, у якія зладзеі меліся накладваць грошы ды іншыя паперы. Падкоп быў гатовы наскрозь, толькі аставалася праціць падлогу і ўвайсці ў памешканне, што пэўна было зроблена, каб яшчэ ўдалося прапрацаваць адну ноч.

Дык вось як выглядаюць абставіны і рэзультаты працы вялікіх людзей у Варшаве! Вялікія, бо гэтакімі іх выставілі польскія газеты „Экспрэсы“ ды „Кур'еры“.

Польска-савецкія адносіны.

Пасля некалькіднёвага пабыту ў Маскве польскі пасол Патэк ізноў прыехаў у Варшаву. Відаць, што запатрабаваліся яму новыя інструкцыі ці санкцыі.

Выехаўшы перад гэтым у Маскву, як падае „Экспрэс Поранні“, пасол Патэк даручыў савецкаму камісару загранічных справаў польскую ноту, як адказ на апошнюю савецкую ноту ў справе забойства Войкава. Як відаць з гэтае ноты, дык Польшча лічыць, што інцыдэнт, які зьявіўся ў сувязі з забойствам—ужо зліквідаваны. Польшча ня думае мець болей налемікі аб гэтым.

Адначасна Польшча выказвае сваю гатоўнасць распачаць з Савецкім Урадам перагаворы аб заключэнні гваранцыйнага і гандлёвага дагавору. Па словам польскае газеты польскую ноту савецкі камісар Чычэрын прыняў да ведама і выявіў жаданне распачаць перагаворы аб гваранцыі і гандлі на-днях.

Дык вось дзеля гэтага і прыляцеў на крыльях радасці польскі пасол Патэк з Масквы ў Варшаву, каб нахапацца патрэбнага духу для гутаркі з пралетарскім урадам.

Падатак ад маемасці.

У Польшчы ёсць падатак, які накладваецца на таго, хто мае вялікую маемасць. На першы пагляд здаецца, што гэта павінна быць добра... Але-ж ня гэтак ёсць у сапраўднасці, як здаецца, бо хоць падатак накладваецца, але-ж ня ўзыхваецца. Абшарнік, ды іншыя капіталісты гэтага падатку ня плацяць, толькі дзеля таго, што ня хочуць плаціць. Папярэднія да-санацыйныя ўрады не спагналі 740 мільёнаў гэтага падатку... „Санацыйны“ сучасны ўрад залегласці маентковага падатку так-сама не спаганяў. дык вышла, што падатак быў сам па сабе дараваны. Гэта за прошлыя гады. Тое самае відзім і ў гэтым годзе: трэба спаганяць 95 мільёнаў маенткавага падатку, але-ж праходзіць вось час, а спагнана ўсяго на ўсяго—толькі 7 міль. зл.! Ясна, што ад гэтакага ненармальнага палажэння зьявіліся трывогі сярод некаторых радыкальных польскіх групаў. Яны пачалі рабіць ураду закіды ў тым, што ўрад хоча дараваць буржуям належны ад іх падатак. Так сказаць, гэтым самым грамадзяка апінія зрабіла націск на ўрад, які яшчэ нічога ня выявіў, але-ж міністар скарбу усё-ж такі выступіў публічна з заяваю, дзе значыць, што маенткавы падатак будзе спагнаны... Разам з іншымі пэпмістамі мы таксама ня верым міністэрскаму заявам, а дзеля гэтага прыйдзем да схарактарызавання аднаго вельмі цікавае зья-

Што дзеецца ў сьвеце?

Кітайскія падзеі.

—Паміж арміямі абодвух Чангаў, паўдзённага і паўночнага, адбылася вялікая бойка. На гэты раз Чанг-Кай-Шэк пацярпеў няўдачу, а гэтакім парадкам перавага аказалася на баку Чанг-Тсо-Ліна. Бойка здарылася ў правінцы Шантунг, а адтуль паўночная армія ідзе на Шанхай, дык ізноў пэўна, што Шанхаў стане арэнаю кітайскай хатняй барацьбы.

— У Ханькоў, у сталіцы „камунізуючага“ ружовага ўраду, дзесяць тысяч работнікаў паднялі дэманстрацыю, дамагаючыся выплаты грошай за працу. Паліцыя хацела разгнаць натоўп, у рэзультате паўстала страляніна, а ад гэтага—забойства.

— Аднае бяды заўсёды мала. Бяда бяду родзіць... Мала таго, што Кітай цярыць нядолю ад хатняе вайны, не памінула Кітая і стыхія. Паводка заліла вялікія абшары і, як пішучь газеты, да 10 тысяч адправіла на той сьвет, а 100 тысяч чалавек пазбавіла даху над галавой.

Савецкі саюз.

— Трывога яшчэ ўсё не зьявляецца. Пагроза вайны з боку імперыялістаў, як кашмар не дае спакою савецкім кіраўнікам. Старшыня ваенна-рэвалюцыйнае рады выдаў прыказ па арміі, у якім адзначыўшы благія бакі гавора: Крайштадт павінен стаць недаступным марскім портам савецкага саюзу. Балтыйскі чырвоны флот павінен стаць магутнай пагрозай для ворагаў рэспубліканскіх саветаў.

Усе бласлаўныя павінны быць адхілены ў самы карацейшы тэрмін“.

І вось гэтыя „павінен“, ды „павінны“, пакуль што зьяўляюцца апораю „рэспубліканскіх“ саветаў. І ня толькі ў вайсковых справах, але і ўва ўсім савецкім будаўніцтве гэтыя словы ня сходзяць з парадку дня, а істнуе савецкая дзяржава ўжо дзесяць гадоў. Як відаць, дык многа пакутным зьяўляецца гэтае „павінны“. Калі-ж будзе ўжо нешта сапраўднае?

— Савецкія дзеянні нічым ня горшыя за ангельскіх, ды іншых дзеячаў. Савецкі зьяўляюцца майстрамі на ўсе рукі... Аб гэтым гавора гэтакая вось праява: Старшыня Дзяржаўнае палітычнае управы Менжынскі захварэў, дык на яго месца Сталін выстаўляе кандыдатуру тав. Мікаяна, які дагэтуль быў камісарам загранічнага гандлю.

— На савецкай Украіне сярод Украінцаў вельмі пашырана ідэя поўнае незалежнасці Украіны. З гэтым сепаратыстычным (незалежніцкім) рухам савецкая ўлада мае многа турботы, а цераз гэта рэзультат старанняў выяўляецца папаўненнем камплекту арыштантаў за незалежніцкую справу.

— Спрэчкі ў камуністычнай хаце ня спыняюцца. Камуністычная партыя вельмі багата „лідэрамі“, дык і катлуецца там рух за першэнства. І Троцкі, і Зіноўеў, і Сапронаў і яшчэ многа іншых жадаюць быць усім, а тут гэтым „усім“ зьяўляецца Сталін. Рэшта лідэраў, гэтакім парадкам, астаецца „нічым“, з надзеяй, „хто быў нічым, той стане ўсім“. І вось, за зьдзесьненне гэтага лезунгу ідуць спрэчкі паміж бальшавіцкімі лідэрамі!... Ці на дабро, ці на ліха паўсталі яны—нельга сказаць, але-ж „пераварот“ у самай партыі бальшавікоў бязумоўна здарыцца.

Працэс грузінскіх меньшавікоў.

У працягу некалькі ўжо дзён адбываецца ў Харкаве судовы разгляд справы грузінскіх меньшавікоў, якіх бальшавікі вінавацяць у варажасці да пралетарскае дзяржавы. Акрамя таго ім ставіцца ў віну шпікіства і арганізаваньне паўстаньня аб адарваньні ад саветаў Грузіі і стварэнне грузінскай незалежнай

вы. Польшча, з году ў год, расьпісвае свой дзяржаўны бюджэт, г. зн. робіцца рахунак, колькі і на што трэба будзе раскодаваць грошай, колькі і з якіх крыніцаў будзе даходу. Усё гэта на паперы зводзіцца, канец-з-канцом. Але вось, што-ж мы відзім на практыцы?

Мы відзім, што тыя грошы, якія згодна бюджэту павінны паступіць ад маенткавага падатку, залічаны на расходы, а калі здараецца, што выдаткі (расходаваньне) адбылося, а паступленьняў (даходу) ня было, дык паўстае пытаньне: адкуль-жа ўрад бярэ грошы? Адказ вельмі просты: мы памятаем, як часта прыходзіцца плаціць дабавачныя (дадатковыя) падаткі!... А значна—маенткавы падатак плаціць той, хто хоча, ды колькі хоча, а рэшта — недабор, раскладаецца на ўсё жыхарства, вось і зьяўляецца дзеля гэтага дадатковы падатак.

Пан Міністар Скарбу паабяцаў, што ў гэтым годзе будзе іначай... А ну?.. увідзім... скажам і мы сьледам за польскімі (радыкальнымі для Палякаў) часопісамі.

дзяржавы. Адзін з абвінавачаных зрабіў на судзе заяву, што быццам усё тое, у чым іх вінавацяць, — праўда, значна прызнаўся да віны сам і выдаў сваіх калегаў. Таму, які прызнаўся, пагражае малая кара, рэшта пэўна будучь пакараны жорстка.

Няма сумніву, што Грузіны, як і ўсякі падняволены народ, жадаюць быць вольным народам. Але-ж ці можна вінаваціць і караць за гэта?

Тым болей ня прыстойна гэта для бальшавікоў, якія праграмава ставяць на першым месцы: самаазначэнне народаў. Па праграме бальшавікоў, дык які народ як жадае—гэтак і павінен жыць. А што мы бачым па сутнасці? За жаданне вольнасьці судзяць ды яшчэ гатуюць жорсткую расправу; І гэта не адзіны выпадак; гэтакіх працэсаў у савецкай дзяржаве ёсць многа. Дык значна: праграма і запраўд насць у бальшавікоў—гэта дзье непадобнае на сябе рэчы. Так сказаць ласкаючы яны на тое, каб запрагчы, а тагды езьдзяць як знаюць..

Ліга барацьбы з бальшавізмам.

У Лёндане адбылося сабраньне дзяржаўных эканамічных і царкоўных дзеячоў для стварэння сусветнае лігі барацьбы з бальшавізмам. Старшыня сабранья лёрд Букмастар заявіў, што бальшавізм зьяўляецца ворагам ня толькі Англіі, але-ж і ўсяго чалавецтва. Увесь сьвет павінен аб'яднацца для барацьбы з бальшавізмам—у праціўным выпадку бальшавікі разбураць сучасны лад на сьвеце.

Усе гэтакія рэчы прыдаюць бальшавікам толькі больш шансаў на паспех. Кожны чалавек, якога мучыць у жыцці гаротнасць і нядоля, пакладае віну ўсяго гэтага на сучасны лад сьвету. Дык само па сабе зразумела, што той, хто імкнецца ўтрымаць гэтакі лад, выкліча абурэнне ўсяго шматліковага чалавецтва, якое мучыцца гаротнасцю і нядоляй. Нездаволеных сучасным ладом сьвету ёсць многа, толькі няма сярод іх арганізаванасці і актыўнасці. Ці здабудзецца гаротнае чалавецтва на гэтыя рэчы і калі здабудзецца, ды як і што зробіць—ня ведама.

У хвалях сучаснасці нічога ня відаць, што рэльефна выяўляла-б перспектывы на будучыню!...

Розныя весткі.

Літва. І жніўня прыпадаюць 5 ўгодкі літоўскае канстытуцыі. Дзень гэты абвешчаны агульным сьвяткам.

Вэнэцуэла. У маленькай рэспубліцы ў Амэрыцы, якая называецца Вэнэцуэлай, здарылася вялікая паводка. Паводка паўстала ад вялікае навальніцы, якая цягнулася ў некаторых мясцовасцях аж 44 дні. Некаторыя мсты заліты вадою. Пры гэтым многа загінула людзей і ўсякага добра.

Ірляндыя. Ірляндыя рэспубліка толькі некалькі гадоў таму назад як сталася вольнаю і незалежнаю. Гэта невялікая дзяржава, бо мае ўсяго 4 міль. жыхарства. Яна ў працягу некалькіх стагодзьдзяў вяла барацьбу з панаволіўшаю яе Англіяй і ўсё-ж такі дабілася вызваленьня. Ірляндыя цяпер адраджаецца, бо моцна яе Англія скалянізавала і з'ангілізавала. І што раз, дык Ірляндыя займае значнейшае месца пад сонцам, бо ёю начынаюць ужо цікавіцца іншыя і наладжваць адпаведныя адносіны. Гэтымі днямі прыехаў у Дублін, сталіцу Ірляндыі, пасол Зл. Шт. Паўн. Амэрыкі пры ўрадзе Ірляндыі. Трэба зазначыць, што гэта першы прадстаўнік, які будзе пры Ірляндыі урадзе ад іншых урадаў.

Піранеі. Гэтак называецца паўвыспа на паўдзённай частцы Эўропы, дзе знаходзіцца дзье дзяржавы: Гішпанія і Партугалія, якая адзначылася частымі рэвалюцыйнымі пераваротамі. У Гішпаніі таксама неспакойна, хоць моцна трымаецца за сучасны лад дыктатар Прыма-дэ-Рывэра. Дык вось, суседкі — Гішпанія і Партугалія — на няшчасць становяцца прыяцелькамі і дзеля гэтага Партугалія запрапанавала Гішпаніі зрабіць дагавор, згодна якога, калі ў адзін з іх зьявіцца пагроза перавароту, дык другая павінна прысьці з дапамогаю... Ну, а як перавернуцца абедзве, тагды што?... Хто падтрымае?... Гэтае пытаньне, відаць, упусьцілі з віду... бо па сутнасці аб ім там нічога не гаварылася.

Індыя. У Індыі таксама, як і ў Вэнэцуэле, здарылася страшэнная паводка, якая заліла вялікія абшары сушы. У некаторых мясцовасцях спыніўся чыгункавы рух. Ёсць думкі, што ад паводкі загінула некалькі тысячаў Індусаў.

Паветраныя катастрофы. Гэтымі днямі здарылася вельмі многа катастрофаў з самалётамі ў паветры. Паміж іншым ад сусрэчы двух самалётаў у Францыі тры чалавекі загінулі; у Латвіі таксама уцярапеў лётнік, начальнік латвійскае авіяцыі. Шчасьце толькі, што самалёты, якія катастрофуюць, дык усе падаюць на зямлю!...

Аб гаспадарчым палажэнні.

На канферэнцыі прадстаўнікоў прэсы з п. міністрам гандлю і прамысловасці Квяткоўскім, апошні заявіў, што ў гэтым годзе вываз збожа за граніцу будзе забаронены. Некаторыя польскія апазіцыйныя газеты, а найвастрэй сацыялістычны „Роботнік“, крытыкуючы дзейнасць ураду ў мінулых гадах, называюць заяву, вышэй паданую, міністра прызнаннем да памылкаў.

„Роботнік“ піша: „Калі-б урад паслухаў нас у леташнім годзе, дык ня трэ было-б учарадных выясненняў аб тым, што гандлёвы баянс, які дае дэфіцыт, удасца напавіць. Гаспадарчы інтэрас краю прысвечаны быў урадам на здабыццё сымпаты для ўраду абшарнікаў“.

„Пасля афіцыйнага прызнання п. Квяткоўскага, што „ываз земляробскіх прадуктаў ня быў прыстасаваны“ да ўраджаю, п. Незабытоўскі, які зьяўляецца вінаватым у гэтай праступнай „памылцы“ павінен напрасіць адстаўкі“. У сувязі з гэтым паваротам кіраўнічых сфераў да розуму чагоцца зрабіць маленькі аглед іх папярэдняй дзейнасці і выявіць „праступныя“ памылкі.

Польшча, як ведама, па сваёй гаспадарчай структуры зьяўляецца краем земляробскім. Прамысловасць яе значнае ролі ня іграе, яна няволькі выціснута з-за граніцы, але-ж нават частку і то вялізарную частку свайго ўнутранага рынку аддала чужацкай прамысловасці. Заграніца вырабляе танейшы і лепшы тавар, так, што прамысловасць ня можа канкураваць з заграіцаю.

І вось, як для краю, які можа знаходзіць збыт заграіцаю толькі на земляробскія прадукты, польскі ўрад марш. Пілсудскага прызнаў, што будзе карысна для польскае дзяржавы, калі ў Польшчы будучы дарагімі земляробскія прадукты, а дзеля гэтага „спрытны“ эканаміст і „вядлікі“ палітык, буйны абшарнік міністар земляробства п. Незабытоўскі, нашоў раду, каб павысіць цану на прадукты. Па яго дамаганню ў леташнім годзе ўрад дазволіў вывозіць збожа заграіцу бяз ніякага абмежавання. Мала таго, што дазволіў вываз, але-ж даў грошы гандлёвым фірмам на закупку збожа для вывазу і ўсыяж трывожыўся, што вельмі слаба, што вельмі памалу ідзе экспарт. Але-ж і памалу зрабілася многа, бо пад вясну сталася тое, што стаў адчувацца недастатак земляробскіх прадуктаў, а перадусім хлеба ў самой Польшчы. Той, хто меў, дык ужо даўным-даўно прадаў і было ўсё вывезена, а каму трэба купіць, дык ужо ня было чаго. Адразу сталі павышацца і вельмі значна цэны на хлеб, неабходным зьявілася купляць для Польшчы хлеб заграіцаю. Бязумоўна, так яно і тварылася, Але-ж гэта вельмі некарысна для дзяржавы. А чаму? Таму, што калі купляць што заграіцаю, дык трэба плаціць або золатам, або заграічнымі „цвёрдымі“ грашма. Ад гэ-

тага траціцца запас дзяржаўнага банку. А калі банк ня мае запасу золата, або гэтакіх грошай, як даяры, якія маюць цвёрды курс, дык свае паперкі ў самой дзяржаве танеюць. Усё гэта ўносіць путаніцу і дрэнна адбіваецца на гаспадарчым жыцці і вось знача: дзякуючы палітыцы мін. Незабытоўскага, польскі ўрад гаспадарчае жыццё краю паставіў самахоць пад катастрофу. Урад у восень быў вельмі рад, што гандлёвы баянс быў выраўнаны, а г. зн., на якую колькасць грошай прывозілася тавараў, на такую суму і вывозілася. Але вывозілася найболей збожа, дык гэтая раўнавага адразу пахіснулася, калі вываз збожа спыніўся і прышлося купляць збожа для сябе заграіцаю. Вось чаму ў працягу некалькіх месяцаў гандлёвы баянс даваў дэфіцыт, знача прывоз быў большы, чым вываз.

Пасля такой генаральнай і, як кажа „Роботнік“, „праступнай“ памылкі, польскі ўрад бярэцца за напаву: перадусім павышае пошліну (мыта) на заграічныя тавары, каб меней іх прывозілася з заграіцы, праектуе забарону вывазу збожа і таксама, як падавалі некаторыя газеты, праектуе зрабіць закуп збожа коштам скарбу, каб вясною пусціць запасы збожа ў прадажу, а гэтым самым рэгуляваць цэны на хлеб.

На наш пагляд, гэтыя крокі ня змяняць палажэння і блага гаспадарчага стану польскае дзяржавы не напавяць, бо ад высокае пошліны на заграічныя тавары прывоз не паменшыцца, дзеля таго, што ня ведама, ці краёвая прамысловасць задаволіць патрэбы грамадзянства ўва ўсім тым, што дае заграіца. Ад гэтага можа падняцца цана на прадукты краёвага вырабу і гэтакім парадкам цана ізноў зраўняецца з цэнамі на заграічныя тавары, а тагды прывоз атрымае новыя перспектывы. Знача, калі гэтак, дык раўнавага на гандлёвы баянс чакаць нельга. Магчыма, што пры гэтакій сытуацыі і на далей гандлёвы баянс будзе даваць дэфіцыт. Аднак-жа нічога ў хвалях было-б ня відаць, калі-б ня ўсплыла гэтакія вось камбінацыя. Магчыма, што баянс быў-бы зраўнаважаны хоць часткава перад вясною, калі па здавальненні свайго спажыўца ўдалося-б частку збожа сплавіць заграіцу па лепшым веснавым, а не васеннім цэнам.

Камбінацыя, ад якое траціцца розум, зарысоўваецца ў наступным: Усе як-ні-ёсьць дзяржаўныя ўрадоўцы, працаўнікі і інтэлігенты на-гвалт дамагаюцца палепшання быту, які залежыць быццам ад павышэння пэнсіі. Што можа быць абсурднай гэтага?

Перадусім мусім зазначыць, што калі раўняць быт урадоўца з сялянскім бытам, дык ён, быт урадоўцаў, у тысячу разоў лепшы за сялянскі быт, а дзеля гэтага трэ было-б звярнуць увагу на сялянства. Як відзім, дык гэта

ня робіцца, а наадварот, паліпшаецца добрае, а гаротнае сялянства на далей забываецца...

З першага верасня ўрад паабяцаў на правіць быт працаўнікоў у дзяржаўных урадах. Як тым так і другім павышана будзе пэнсія. А скульпа будучы брацца грошы і якім рэхам адаб'ецца гэта на гаспадарчым жыцці?

Бяз сумліва грошы на палепшанне быту ўрадоўцаў будучы брацца з сялянства, як з гадоўнае падаткавае клясы. Адаб'ецца ўсё гэта гэтакім рэхам, што сялянства дазнае большага зьдзірства, а наагул сытуацыя пагоршыцца, бо ўсё стане даражэйшым. Дарагоўля нікога ня цешыць!.. На гэта звярнуў увагу дэлегацы ад дзяржаўных урадоўцаў мін. Чэховіч, аднак-жа яны не зразумелі яго словаў і дамаганьне свае падтрымалі.

У шмат каго ёсьць гэтакое перакананьне, што ўсё тое, што знаходзіцца ў добрым палажэнні—палепшаць, а ўсё тое, што знаходзіцца ў горшым, ды найгоршым палажэнні—пакінуць на аканчальную гібель, на аканчальнае зьніштажэнне. Гэтакіх паглядаў здаецца трываецца і польскі ўрад, які паліпшае быт розных урадоўцаў, што і без таго знаходзяцца ў лепшым палажэнні коштам сялянства, якое чуць што толькі дыхае.

Аднак-жа тут пагляд гэтакі ня прыемлімы, бо акурат, ні ад каго іншага, а выключна ад сялянства, залежыць агульны дабрабыт: калі будзе добрае палажэнне сялянства, дык добра будзе ўсім. На гэта павінен бы звярнуць увагу ўрад, а тагды можна было-б сказаць, што ўрад прыходзіць пасля памылкаў да розуму і ўжывае яго на рэальныя рэчы, на карысныя рэчы для ўсяго агулу.

Ад земляробства залежыць усё і на яго неабходна звярнуць увагу. Калі будзе ў добрым стане земляробства, дык добра будзе жыць усім. Гэта—праўда, якую адхіліць нельга, а хто адхіляе яе, той, бязумоўна, мыляецца.

Станоўка сьцьвярджае, што без напавы сялянскага быту, ня ўрэгулюецца ні гандлёвы баянс ні дзяржаўны бюджэт!..

Праўда, польскі ўрад час ад часу імкнецца напавіць земляробства і быт сялянства, але-ж тут робіць ізноў вялічайшай вагі, як пісаў „Роботнік“, „праступныя“ памылкі, бо праўляе земляробства буйных абшарнікаў і быт польскага сялянства коштам нацыянальных меншасцяў. Тут ужо ня трэба многа гаварыць; даволі будзе довадаў, калі пакажам на непраздзеньне зямельнае рэформы ў угоду абшарнікам і каліянізацыю Усходніх Крэсаў, беларускіх і ўкраінскіх зямель, выхадцамі з каранной Польшчы.

Усё гэта нам дае права гаварыць аб незольнасці польскіх урадаў і дамагацца свайго права і жыцця.

Р. Булат.

Дык кожны, хто ўмее чытаць, спяшай-ца выпісаць сваю газету „Сялянскую Ніву“.

СЭРВІТУТЫ.

(Працяг. Гл. № 57 „Сял. Нівы“).

А Д Д З Е Л І І І.

Ліквідацыя сэрвітутаў прымуковым парадкам.

Арт. 22. Калі часам загінулі ўрадовыя акты і дакуманты, адносна існавання сэрвітутаў, факт паслугавання сэрвітутнага права можа быць даказаны іншымі ўрадовымі дакумантамі, або ў парадку правядзення ўрадам спраўдзеньня—на mocy пастановы акруговае зямельнае камісіі (п. 1).

Для азначэння віду і абшару сэрвітуту службыць змест актаў, якімі замацована была ўласнасць, а калі яны загінулі, дык—гіпотэчныя запісы, або іншыя ўрадовыя дакуманты; калі-ж няма гэтакіх, або калі змест актаў і запісаў неясны, але калі перад гэтым права на сэрвітут было даказана, дык адносна вымеру абшару павінна прысці да згоды староны, або будзе ўстаноўлена гэта ўрадавым парадкам (п. 2).

Арт. 23. Пры тасаванні прымуковага парадку касуюцца адначасна пры гэтым усе сэрвітутныя правы, якія абцяжвалі сэрвітутам маемасць на карысць аднае вёскі (мястэчка, места) (п. 1).

Супольнае карыстанне вадою, паённе скаціны, капаньне пяску, гліны, вапны і інш. матэрыялаў, а таксама супольнае карыстанне прагонам і праездам могуць быць ліквідаваны на mocy гэтага распараджэння толькі тагды, калі гаспадарчыя карысці, атрымлівання з тых супольнасцяў, бяручы пад увагу мясцовыя варункі, могуць быць адпаведна заменены (п. 2).

Арт. 24. Вынаграджэнне за прымуковую ліквідацыю супольных пасьбішчаў і лясных супольных карыстанняў (апал, будулец, збірань-

не посушы і падсыцілі) павінна быць вызначана, калі гэтае распараджэнне ня ставіць іначай, з прыгодных для валадання земляробскіх ці лясных ужыткаў, якія ня маюць значэння забяспечанасці, ці з іншых (тарфяных і г. д.) і перадусім з тых абшараў, на якіх тыя супольнасці могуць быць праўна выкарыстанымі. Пры вызначэнні вынаграджэння за маемасць, з якое супольнасць ня можа праўна выкарыстана, належыць браць пад увагу адносную вартасць тае маемасці ў параўнанні да адноснай вартасці грунтаў, на якіх супольнасці могуць быць праўна выкарыстанымі (п. 1).

Лясы, якія маюць забеспячаючае значэнне, толькі тагды могуць быць уключаны ў абшар выдзеленага як вынаграджэнне за ліквідацыю супольнасці, калі зьяўляюцца вымерам, які не перавышае 20% ляснога абшару або зямлі з пад лесу (п. 2).

Вынаграджэнне за сэрвітуты — пасьбішчы павінна быць выдзелена з абшараў прыгодных для земляробства, ці з грунтаў з пад лесу бяз дрэва, якое там расьце, а за лясныя супольнасці—разам з дрэвам. Аднак-жа па згодзе абедзвух старонаў вынаграджэнне грунтам разам з дрэвам можа быць выдзелена і за сэрвітутныя пасьбішчы, а грунтамі бяз дрэва—і за лясныя супольнасці (п. 3).

Як вынаграджэнне за ліквідаваную супольнасць ня можа быць выдзелена з абшару, які зьяўляецца судова спрэчным за прыналежнасць да супольнага карыстання (п. 4).

Арт. 25. Вынаграджэнне грашма (сплата) можа быць вызначана за прымуковую ліквідацыю сэрвітутаў у адным з наступных здарэнняў:

а) Калі абедзве староны згодзяцца;

б) Калі супольная маемасць ня мае абшараў, выказаных у 1 ч. 24 арт., ці калі абшары, якія зьяўляюцца неабходнымі для абароны дзяржавы;

с) Калі супольная маемасць мае выказаныя ў 1 ч. 24 арт. абшары, але ў гэтакій адлегласці ад маемасці ўласнікаў, што выдзяленне з тых абшараў не давала-бы магчыма сці гаспадаром вясці на іх рацыянальную гаспадарку;

д) Пры здарэнні, калі ліквідуецца іншая, а не пасьбішчыная ці лясная супольнасць (сэрвітут);

е) Калі супольная маемасць належыць да дробных земляробаў і абшары тэй маемасці, а такжа маемасць уласнікаў не паложаны ў шахаўніцы (церазпалосіцы);

ф) Ува ўсіх здарэннях, калі цераз выдзяленне вынаграджэння грунтам абшар таго гаспадарства сэрвітутнае маемасці стаў-бы ніжэй як 35 гектараў.

Арт. 26. Вынаграджэнне за прымукова ліквідаваны сэрвітут можа быць выдзелена з абшараў (арт. 24), якія знаходзяцца ў карыстанні дробных земляробскіх арэндатараў, да якіх могуць быць датасаваны правілы ўставы з 31 ліпня 1924 г. у мэтах абароны дробных арэндатараў (Dz. U. R. P. Nr 75, poz. 741) (п. 1).

У выпадку прадугледжанага ў 1 ч. выдзялення вынаграджэння, дробныя земляробскія арэндатары павінны быць перанесены на выдзяленны новыя абшары, выказаныя ў ўспомненай тут уставе з 31 ліпня 1924 г. Калі ўласнік сэрвітутнае маемасці, у вызначаным яму ад павятовага зямельнага ўраду месячным тэрміне ня вызначыць заменных дзялянак для дробных арэндатараў, дык павятовы зямельны ўрад вызначыць для іх з абшараў сэрвітуту таго самага ўласніка новыя дзяляны, адпаведныя па земляробскай вартасці арэндаваным дагэтуль, і дасць распараджэнне арэндатарам аб пераходзе на тыя дзяляны. Калі павятовы зямельны ўрад сьцьвердзіць, што выдзяленне заменных дзялянак з увагі на мясцовыя варункі

Яшчэ аб „Гангрэне“.

Супрацоўнік польскага „Віленскага Кур'ера“ п. Ст. Сьвяневіч, вядомы па справе пасла Ваявудэкага, дзеля таго, каб апраўдаць сябе перад публічнаю апіянія ў тым, што, як ён сам прызнаўся, пісаў „рапарта“ для II аддзелу польскага ваеннага штабу аб беларускіх справах, сабраў, па свайму выбару, грамадскі суд з прадстаўнікоў польскага, беларускага і літоўскага грамадзянства. Перад гэтым грамадскім судом п. Сьвяневіч тлумачыўся, што хоць ён і пісаў даклады вайсковым уладам аб Беларусі, але-ж тыя даклады былі ня шкоднага зместу; па славам п. Сьвяневіча, яго даклады налілі чыста публіцыстычны характар, як газетная стацьця — ня болей, а як такія, дык значна ня шкодна. Быццам забыўся п. Сьвяневіч, што іграе ролю ня месца змяшчэння, а змест стацьці, дакладу, ці якога іншага артыкулу!... Грамадскі суд доказы прызнаў слушнымі і дзеля гэтага п. Сьвяневіча апраўдаў. Калі мы атрымалі копію судовае пастановы, дык хацелі разгледзіць яе падрабязна, але-ж населья раздумалі, бо лічылі, што ня варта гаварыць аб польскіх патрыётах. Разумеецца, што пастанову надрукаваць таксама не маглі, уважаючы, што дзейнасць п. Сьвяневіча, якая-бы яна ня была, ці дэфэнзыўная, ці публіцыстычная — прыносіла Беларусам пэўныя шкоды.

Дзеля гэтага мы справу зусім адлажылі да няведамага часу, але вось нядаўна п. Сьвяневіч прыслаў нам пісьмо, якое просіць змясьціць у нашай газэце, а ў гэтым пісьме была падзяка ўсім тым, якія ад пачатку і да канца былі перакананы, што п. Сьвяневіч у адносінах да Беларусі ў ня ўчым ве саграшыў. Мы справу трактуем іначай і для падзякаў гэтакага роду няма месца ў „Сялянскай Ніве“.

У сувязі з гэтым, каб ахарактарызаваць даклады п. Сьвяневіча, ніжэй робім выняткі з яго артыкулу: „Польшча і Беларусь“, які зьмешчаны быў у № 14 „Віленскага Кур'ера“ за гэты год.

Перадусім мы відзім там „турботу аб дзяржаўны інтэрас“ (разумеецца аб польскі інтэрас), а дзеля гэтага п. Сьвяневіч раіць ураду „адносна крэсавага насяленьня стаць у ролі разумнага і справядлівага гаспадара, але станоўчага гаспадара, гаспадара з моцнаю рукою“. Значна, кінуць якую крошку са свайго стала, а калі хто пасьмее вымагаць болей, дык „моцнаю рукою“ — прыдавіць...

Гэты артыкул п. Сьвяневіч змясьціў акурат тагды, калі адбываліся арышты Грамадаўцаў, дык у сувязі з гэтым п. Сьвяневіч пытаецца: Чым ёсьць „Грамада“? На сваё пытаньне п. Сьвяневіч адказвае сам:

„Мыліца той, хто думае, што „Грамада“ — нейкая вельмі адналітая і спаяная арганізацыя. Уходзяць туды найразнароднейшыя элемэнты, якіх злучае толькі адна супольная мэта: барацьба з польскаю дзяржаўнасцю. Сярод дзячаў і агітатараў „Грамады“ нале-

жыцца разьлічаць пяць наступных катэгорыяў людзей:

- 1) Беларускія ідэйныя патрыёты,
- 2) Запраўдныя камуністы і камунізу-ючыя,
- 3) Безработныя інтэлігенты і поўнтэлігенты,
- 4) Расейскія манархісты,
- 5) Правакатары“.

Гэтыя словы значаць, што п. Сьвяневіч, будучы безінтэрасоўным чалавекам, сьцьвядзіў, што „Грамада“ мела мэту барацьбу з польскаю дзяржаўнасцю. Але ці-ж ня ў гэтым вінавацяць арыштаваных і ці-ж не зьяўляецца п. Сьвяневіч сьведкаю на карысьць ураду?

Далей ідзе гутарка аб бальшавіцкіх грошах, якія быццам атрымоўвала „Грамада“.

„Вельмі часта, — піша п. Сьвяневіч, — пішацца і гаворыцца аб бальшавіцкіх грошах, якімі распараджалася „Грамада“. Ці тыя грошы запраўды паходзяць з бальшавіцкіх крыніцаў? Здаецца мне, што бяз сумьліва але.

Гледзячы з пункту права і гледзячы з пункту грамадскага пачуцьця, прыймо грошай ад чужое варожае дзяржавы на антыдзяржаўную (значна на проці-польскую, Рэд.) прапаганду, на „вывратовыя“ мэты — ёсьць праступкам. **Беларускія палітыкі з „Грамады“ зьяўляюцца праступнікамі і мусяць быць пакараны.***) Але ў іх праступку ёсьць лагодныя зьявішчы, якія ў імя справядлівасьці, у імя поўнага высвятленьня справы, ня можна памінуць“.

Гэта значна, па думцы п. Сьвяневіча, ня трэба караць беларускіх „праступнікаў“ сьмерцям, як хацелі гэтага польскія хадэкі, але-ж гнаць у вастрогах можна, а гэта дзеля таго, што:

„Тыя (бальшавіцкія, Рэд.) грошы ішлі ня толькі на антыдзяржаўную прапаганду, яны ішлі так-жа на беларускі дымантар, ішлі на падтрыманьне шмат якіх беларускіх культурных установаў“.

Нас дзівіць, адкуль мог ведаць усё гэтак падрабязна п. Сьвяневіч аб беларускіх справах? Пасьля гэтых агульных вінавачаньняў, ідзе далей гутарка аб некаторых асобах, з якое відаць, што п. Сьвяневіч з пэўнымі дзеячамі Беларусі быў вельмі ў блізкіх адносінах, якія выкарыстоўваў для дакладу начальству аб беларускіх справах.

„Быў я раз, — піша п. Сьвяневіч, — у арыштаванага цяпер дырэктара беларускае гімназіі п. Радаслава Астроўскага. Сказаў ён мне, што ў хуткім часе прыступае арганізаваць сетку тайных беларускіх школаў. П. Астроўскі хваліўся мне тагды, што ў гэтай галіне ён мае вялікую практыку. Але на гэта так-жа былі патрэбныя сродкі. Беларусы муселі іх недзе ўзяць.

„Беларусы цяпер гэтак зацікаўлены справаю школыцтва, што на асьвету возьмуць грошы ад кожнага, хто іх даваць будзе, хоць-бы ад самага чорта“, — гаварыў мне

*) Чорны шрыт — мой.

ў студзені 1922 году адзін з найлепшых тагачасных знатакоў беларускага пытаньня.

Грошы гэтыя прышлі ад камуністх. Але за тыя паслугі трэба было плаціць камуністам поўнасьцю, трэба было аканчальна парваць з „заходняю арыентацыяй“, трэба было стаць на грунце Савецкае Беларусі. Рад Беларусі зрабіў гэта“.

Дык вось, ці-ж ня ёсьць гэта выразнае пасьведчаньне ў „праступнасцях“ Беларусі проці польскае дзяржавы і ці-ж ня гэтага трэба польскаму ўраду, каб асудзіць арыштаваных грамадзістаў?

Далей на ролі п. Сьвяневіча ў гэтай справе мы астанаўлівацца ня будзем; няхай кожны Беларус сам сабе зробіць належныя вывады!...

Ведама, п. Сьвяневіч будучы патрыётам польскае дзяржавы, працуе на яе карысьць і вольна ці нявольна, як відаць з вышэй паданага, наносіць удары па Беларусі. Вымагаць патрыятызму для нас ад п. Сьвяневіча, як ад Паляка, мы ня будзем. Але-ж нас займае іншая справа, а іменная: ня гледзячы на гэтакія яўна і ясна шкадлівыя Беларусам, а галоўным чынам, арыштаваным грамадаўцам, выступленьні п. Сьвяневіча, нашоўся Беларус у асобе „наўчонага спадара“ Янкі Станкевіча, які прызнаў, што п. Сьвяневіч проці Беларусі не зрабіў ніякага шкадлівага выступленьня, а наадварот, быццам п. Сьвяневіч вельмі прыхільна трактуе беларускую справу. Вось гэтую „гангрэну“ мы і мелі на прыкмеце пішучы гэты артыкул.

Мала Я. Станкевіча, дык і „Наша Праўда“, якую кіруе „працоўны“ Луцкевіч, таксама прыхілілася да гэтае справы і апраўдала п. Сьвяневіча. Пасьля гэтага нас цікавіць пытаньне: ці ў гэтых паноў — бракуе розуму, ці ёсьць прычыны — біць Беларусі?...

Арыштаванія паслы і дзеячы і ўсё беларускае грамадзянства павінна глянуць на справу цьвяроза і гораха прыняць да сэрца праступныя ўчынкі паноў Янкі Станкевіча і Луцкевіча!

Піліп Нікель.

ЗБОРНІК ВЕРШАЎ.

Вышаў з друку зборнік вершаў
ФР. ГРЫШКЕВІЧА

„ВЕСНАВЫЯ МЭЛЁДЫ“

ЦАНА без перасылкі 1 зл.

ЦЭНТРАЛЬНЫ СКЛАД:
кнігарня „ПАГОНЯ“
Wilno, Zawalna 7.

кі было-б немагчымым ці нарушала-б гаспадарчы інтарэсы ў вачавіднасці, дык выдасць засьцярогу, што дагавор падлягае вырашэньню пасья паўгоду ад даручэньня арэндатарам засьцярогі. Уласнік забавязаны будзе ў гэтакім выпадку выплаціць арэндатарам вынаграджэньне ў высокасьці трыразовае гадавое даніны (чыншу). Павятовы зямельны ўрад ня можа вызначыць заменных дзялянак на абшарах, якія падлягаюць выключэньню ад парцэляцыйнага забавязаньня на аснове арт. 4 уставы з 28 сьнежня 1925 г. аб выкананьні зямельнае рэформы (Dz. U. R. P. 1926 г. № 1, poz. 1), а таксама і на абшарах, папярэдне ўжо звольненых ад таго забавязаньня на mocy арт. 5 тэй самай уставы. Распараджэньні павятовага зямельнага ўраду могуць быць абжалаванымі згодна арт. 24 уставы з 11 жніўня 1923 г. аб дзейнасці мін. зям. рэформаў і арганізацыі зямельных урадаў і камісіяў (Dz. U. R. P. № 90, poz. 706) (п. 2).

Прадугледжанага ў 2 ч. вынаграджэньня можна даходзіць толькі судом (п. 3).

Арэндатары павінны адхіліцца з арэндаваных дзялянак па сабраньні ўраджаю (п. 4).

Неперанясеньне арэндатараў і нявыплата ім вынаграджэньня ня ўстрымлівае выдзяленьня з арэндаваных абшараў вынаграджэньня за ліквідаваныя сэрвітуты (п. 5).

Арт. 27. Вынаграджэньне не за ліквідаваныя сэрвітуты можа быць выдзелена з усяго абшару сэрвітуту незалежна ад таго, ці карыстаньне сэрвітутам адбывалася на ўсім абшары, ці толькі на некаторых яго частках, выдзелены пасья таго, як паўстаў сэрвітут, у паасобныя адзінкі. Выдзяленьне гэтае дазваляецца толькі тагды, калі зьяўляецца неабходным для захаваньня рацыянальнае гаспадарчае структуры аднолькава як уласнай маемасьці так і сэрвітутнае.

Арт. 28. Вынаграджэньне за сэрвітуты, належнае індывідуальна паасобным гаспадар-

кам выдзяляюцца асобна для кожнае гаспадаркі ў форме па магчымасьці, якая не вымагае аб'яднаньня грунтаў (п. 1).

Вынаграджэньне гэтае можа быць таксама выдзелена на супольную ўласнасьць упраўленых гаспадарак, калі акруговы зямельны ўрад прызнае, што зьяўляецца гэта неабходным з увагі на земляробскія мясцовыя адносіны (п. 2).

Вынаграджэньне за сэрвітуты, якія належаць усім (грамадскія) ці якой-колей групы (груповыя) гаспадарак аднае вёскі, павінна быць выдзелена на супольную ўласнасьць (п. 3).

Арт. 29. Пры ліквідацыі сэрвітутаў разам з аб'яднаньнем грунтаў маемасьць уласнай і сэрвітутнай вынаграджэньне за сэрвітуты, належнае паасобным гаспадаркам індывідуальна, нейкай з іх групы ці ўсім гаспадаркам аднае вёскі, можа быць выдзелена ў ідэальнай частцы вартасьці грунтаў усяе сэрвітутнае маемасьці або яе часткі. Выдзяленьне вынаграджэньня адбудзецца разам з аб'яднаньнем грунтаў.

Арт. 30. Ліквідацыю распачынае павятовы зямельны ўрад, той, да якога належыць уласнік маемасьці:

А) На выпадак заявы ўласніка ці таго, хто ўладае маемасьцю згодна арт. 560 т. X ч. I Зборніка Правоў, або аднаго з супольнаўласнікаў ці гэтакіх самых супольнікаў, якія карыстаюцца сэрвітутнаю маемасьцю;

Б) У выпадку заявы паўнамоцнікаў прадстаўнікоў самастойных гаспадарак ці аднаго з такіх прадстаўнікоў, паўнамоцных да гэтакага выступленьня;

С) А таксама:

а) Пры перабудове земляробскага ладу на абшары сэрвітутнае маемасьці ці валаданьня;

б) Пры правядзеньні мэліярацыі;

с) На прапанову адноснай ўлады аховы лясоў у сувязі з зацьверджаньнем ці

выкананьнем пляну ўстройства ляснае гаспадаркі;

д) Ды адносна ўсіх сэрвітутаў, якія падлягаюць ліквідацыі на mocy гэтага распараджэньня, калі да 1 студзеня 1930 году ня будуць ліквідаваны (п. 1).

Калі ліквідуецца пасьбішчы ці лясныя, ці якія іншыя сэрвітуты, якія абцягаюць тую самую сэрвітутную маемасьць, дык павятовы зямельны ўрад можа выдзяліць ліквідацыю тых іншых сэрвітутаў у асобнае справаводзтва, якога ход ня будзе адбывацца на справаводзтва ліквідацыі пасьбішчаў і лясных сэрвітутаў (лясоў супольнага карыстаньня) (п. 2).

Прымусовае справаводзтва не паабяўляе староны магчымасьці ліквідацыі ў яго ходзе сэрвітуту на аснове дагавору і можа быць устрымана, калі зямельны ўрад прадоўжыць гэтакі дагавор, а пры зацьвядзеньні яго акругова зямельнаю камісіяй падлежыць скасаваньню (п. 3).

Калі-б староны ня выбралі паўнамоцнікаў, (арт. 4 і 5) справаводзтва ня спыняецца (п. 4).

Арт. 31. Калі прапрактуецца на вынаграджэньне за ліквідацыю сэрвітутаў, лясныя абшары ці зямля з пад лесу, дык павятовы зямельны ўрад зьвернецца да адноснае ўлады аховы лясоў аб устанавленьне, ці даныя абшары маюць мэты бяспечнасьці, а таксама па дазвол на вырубаньне дрэваў і на зьмену карыстаньня. Тая ўлада ў працягу аднаго месяца ад даты атрыманьня адозвы павінна павядаміць павятоваму зямельнаму ўраду сваю пастанову. Калі зямельны ўрад не атрымае ў вышэй зазначаным тэрміне гэтакай пастановы, дык можа прызнаць, што адносна абшары ня маюць ахоўных мэтаў і што пажаданы дазвол — прызнаны.

(Далей будзе).

Пагалоскі аб саюзе.

Газета „Рытас“ перадрукавала вестку з газэты „Германія“, аб тым, што быццам у часе прыезду эстонскага міністра замежных спраў Акеля ў Рыгу будзе, паміж іншым, абгарвацца пытаньне аб пашырэнні, паглыбленні і замацаванні дзяржавамі. Перагаворы аб стварэнні патройнага саюзу Літвы, Латвіі і Эстоніі (бяз Польшчы) быццам будуць адбывацца і ў Коўне ў часе пабыту там латвійскага міністра Цэленса з візітам да мін. праф. Вальдэмараса.

Калі гэтак, дык відзім, што Польшча ў сваёй балтыцкай палітыцы пабіта. А гэта ўсё ад таго, што трывае ваенны стан з Літвой, ды што сама Польшча не зьяўляецца аўтарытэтнаю для суседзяў. Паражка Польшчы ў балтыцкай палітыцы, думаецца, залежыць і ад таго, што публічная апіян дамагалася, яшчэ гэтак нядаўна, захапленія Літвы і часткі Латвіі (Інфлянты), якія па думцы Палякоў зьяўляюцца польскімі.

Адначасна з гэтым зьявіліся весткі, быццам Польшча мае распачаць перагаворы з Літвой аб урэгуляванні добрасуседзкіх адносін.

Пабыт у Вільні марш. Пілсудскага прыпісвалі іменна гэтаму здарэнню.

Хоць фактычных даных аб усім гэтым няма, аднак-жа бязсумніўна верна, што ў дыпламатычных колах, як Польшчы, так і балтыцкіх дзяржавах: Літвы, Латвіі, Эстоніі,—нешта нейкае творыцца.

ДА ВЕДАМА ІНВАЛІДАЎ!

Найвышэйшы Трыбунал Адміністрацыйны дня 13.VI. с. г. пад № 3816/25 разглядаў справу інвалідаў, зарэгістраваных пры г. зв. французскай рэгістрацыі і вынес пастанову, што гэтая рэгістрацыя дае права інвалідам дамагацца рэнты інвалідскай. У сувязі з гэтым усе інваліды, якія былі зарэгістраваны пры г. зв. французскай рэгістрацыі і дагэтуль не атрымалі рэнты, могуць на нова пачаць справу ў адпаведным „Р. К. У.“ аб прызнанні рэнты, паклікаючыся на пастанову найвышэйшага трыбуналу.

Сэкрэтарыят
Белар. Пас. Клубу.

*Ніколі не зністажай газэты,
прачыташы дай яе суседу!*

НАВІНЫ.

— **Інтэрв'янцыя пасла Ярэміча ў справе пабіцця вязняў.** У адным з папярэдніх нумароў „Сял. Нівы“ падавалі вестку аб пабіцці засуджаных у Слоніміскім працэсе палітычных вязняў. Як мы даведаліся, у гэтай справе пасол Ярэміч, як старшыня Беларускага Пасольскага Клубу, звярнуўся да п. Міністра справядлівасці з просьбай аб вызначэнні следства і пакаранні вінаватых.

— **Беларускі Народны Тэатр** Інстытуту Гаспадаркі і Культуры ладзіў спектаклі 30, 31 ліпеня і 1 жніўня ў Іўі, Лідскага павету. На гэтых спектаклях былі адыграны гэтакія п'есы: „Дзядзька Якуб“, „Пасланец“, „Мікітаў лапаць“, „Міхалка“ і „Зьбянтэжаны Саўка“. Пасля прадастаўлення адбываліся сьпевы і танцы. 3 і 4 га жніўня адбыліся спектаклі ў Моўчадзі, а 6, 7 і 8 г. жніўня будуць іграць у Баранавічах; 10 і 11 г. жніўня маюць адбыцца спектаклі ў Ляхавічах, 13, 14 і 15 г. жніўня—ў Мядзьевадзічах, Сіняўцы і Гайніне. Спектаклі адбываюцца з вялікім паспехам.

— **Кончылі навуку.** Сёлета з дыплёмам магістра праў кончыў навуку ў віленскім універсітэце гр. А. Зянюк; з дыплёмам доктара ўсіх лекарскіх навук—вышаў з універсітэту па сканчэнні студыі гр. М. Марцінчык і гр. І. Сергеевіч—акончыў мастацкі аддзел.

З Прагі Чэскай вярнуліся пасля заканчэння навукі, як лясныя інжынеры, гр. гр. М. Ігнатэвіч і А. Сасноўскі і як аграном А. Малевіч.

— **Выбары ў месавыя рады.** 4 жніўня пачаўся выбарчы час у сувязі з выбарамі ў месавыя рады ў Радашковічах, Глыбокім, Дзісьне, Докшыцах, Вялейцы, Падбродзьдзі і Смаргонях.

Самае галасаванне адбудзецца за месяц, г. зн. 4-га верасня с. г.

Вынікі выбараў пакажуць, на колькі мясцовыя жыхары арганізаваны і як патрапяць барацьбы свае інтарэсы. Калі новавыбраныя рады будуць складацца з мясцовых Беларусаў—стойкіх грамадзян, то выбары могуць прынясь-

Аб аднэй „красачцы“.

„Беларускі Дзень“ праводзячы палянафільскую думку мае адзін прынцып: рабіць гэта пад відам культуры. Ён дае сякія-такія гаспадарчыя і лекарскія парады, ну і, не бяз гэтага, сягды-тагды сьцебане па беларускаму нацыянальнаму руху.

Апошнімі часамі дык „Бел. Дзень“ пачаў праліваць патаваным сьлёзы аб нязгодзе паміж беларускімі палітычнымі кірункамі і адначасна ўзяўся пісаць „рэцэпты“ аб прымірэнні.

Відзім мы гэта з артыкулу „Аб беларускай прэсе“ П. Сеўрука, які хоць многа гавора там аб культуры і навуцы, але здаецца нічога, акрамя „гладыятараў“ не разумее. Калі-б ён (П. Сеўрук) разумеў штоколеды, дык перадусім ня дзівіўся-б, што ідуць спрэчкі на старонках газэтаў, якія выходзяць на беларускай мове. Ён ведаў-бы, што кожная газета зьяўляецца органам большай ці меншай групы асобаў, якія вынаўляюць той ці іншы палітычны кірунак. Ён ведаў-бы, што „Бел. Дзень“—гэта польская газета, якая і зьяўляецца для таго, каб ляць іншыя, а дзеля гэтага ня можа быць згоды паміж „Сялянскаю Ніваю“ і „Бел. Днём“, бо кіраўнікі „Сял. Нівы“ грунтуюць сваю палітыку выключна на абсалютнай незалежнасьці Беларусі, а кіраўнікі палянафільскага „Бел. Дня“ імкнуцца ўтрымаць Зах. Беларусь пры Польшчы, ды далучыць яшчэ сюды і ўсходнюю Беларусь. Бачыце, рожніца аграмадная. Гэтакія самыя рожніца ёсьць і паміж „Сялянскай Нівай“ і „Нашай Праўдай“, бо „Наша Праўда“ таксама мае свой, але-ж не нацыянальны-беларускі кірунак. Дык вось, як-жа можна пагадзіцца?

П. Сеўрук павінен быў-бы ведаць, што мець справу Беларусу з Умястоўшчынай, знача ўсёроўна, што сесьці на смалу. Смала прылепіцца да адзеньня і яе нельга адмыць і выглядае няпрыгожа; таксама і Умястоўшчына: нічога ня дасць, а толькі апэчкае...

Нас ня будзе дзівіць, калі гэты П. Сеўрук ня будзе тымсамым, які займае становішча Старшыні Акружнае Управы Т-ва Беларускае Школы ў Горадні, але калі гэта тойсамы (што, здаецца, справядліва), дык мусім сказаць, што блага прадуе шырока рэкламаванае Т-ва Беларускае Школы, калі яно мае гэтакіх анальфабэтаў, як П. Сеўрукі на гэтакіх высокіх становішчах, як Старшыня Акружнае Управы. Можна было-бы прынамсі адказамаму і высокаму свайму рэпрэзэнтанту вытлумачыць, што не належыцца галаву садзіць нават у мёд, (бо мёд, хоць і салодкі, аднак-жа калі абмазаць ім галаву, дык ня прыгожа будзе), а ня толькі што ў умястоўскае гнілое балота.

ці рэальныя карысьці. У іншым выпадку ўсё астанецца пастараму.

— **Кумоўства „Нашай Праўды“ з „Бел. Словам“.** Нядаўна адбылася канфэрэнцыя запрошаных сяброў Беларускага Сялянскага Саюзу,—адзінай незалежнай партыі. Гэты факт, ёсьць ведама, выклікаў зайздрысьць сярод падлізніцкіх і дэфэнзыўных часопісяў. Як „Беларускае Слова“, так і „Наша Праўда“ на сваіх шпальтах ня могуць сабе дараваць, што беларускі адраджэнскі рух шпарка разьвіваецца пад бел-чырвона-белым сьцягам Беларускага Сялянскага Саюзу і затым зьяўляюцца аб канфэрэнцыі рожныя ілжывыя весткі. У папярэднім нумары „Сял. Нівы“ была пададзена падрабязная справаздача з працы канфэрэнцыі і дзеля гэтага няма патрэбы лішні раз прычыць безпадстаўным нападам прадажніцкіх і дэфэнзыўных часопісяў.

Апошнія напады відавочна пацвярджаюць супольнасьць фронту Паўлюкевіча і Луцкевіча ў барацьбе з нацыянальным беларускім рухам; аб гэтай супольнай лініі мы ўжо няраз пісалі. Можна толькі пацвердзіць, што кумоўства „Нашай Праўды“ з „Беларускім Словам“ узмацоўваецца.

— **Падгалосак „Нашай Праўды“.** Вядомы сэнатар з пад Радашкавіч распускае па мястэчку тамжа ілжывыя плёткі і рожныя выдумы аб канфэрэнцыі Беларускага Сялянскага Саюзу. Прыходзіцца толькі дзівіцца, што калісь паважны чалавек, зрабіўся падгалоскам „Нашай Праўды“ і „Беларускага Слова“ і займаецца няпрыстойнай работай.

— **„Зьлітаваўся“.** Віленскі каталіцкі арцыбіскуп-мітрапаліт „зьлітаваўся“ над Беларускамі каталікамі, бо ня толькі што дазволіў, а нават за грошы арцыдэцэзі надрукаваў катэхізіс рымска-каталіцкага касцёлу ў беларускай мове лацінскімі літарамі. Не памінуў арцыбіскуп-мітрапаліт і праваслаўных Беларусаў, бо і для іх выдаў каталіцкі катэхізіс, які надрукаваны кірыліцаю (гражданкаю). Так сказаць „апчасьлівіў“ сваёю ласкаю наагул усіх Беларусаў!

Да нас пішуць.

Званы.

(м. Лужкі, Дзісьн. пав.).

Заўсёды было цяжка нам сялянам жыць, а пасля вайны, дык гэтак жывецца, што горш і ў пекле ня будзе.

Але-ж на нашу гаротнасьць не ўважае ніхто; замест дапамогі нам шлюць наказ за наказам на розныя падаткі, даніны, нядоімкі і г. д.

Плаціць мусіш, бо калі не заплаціш, дык сэквестратар сьцягне апошнюю рэч, або і што горшае,—як гэта можа здарацца, прычэпаць якую антыдзяржаўнасьць, бунт, камунізм—і гайда за краты!...

І мусіць селянін спаўняць усе абавязкі, а розныя апякуны і рады гэтаму. Рады, што селянін падаецца, дык яшчэ болей падсыпаюць яму ўсялякіх вымаганьняў.

Акрамя цывільных уладаў не адстаюць у гэтым ад селяніна і духоўнікі. Нават і нашым духоўным айцам Аркадзію ды Івану падабаецца вымагаць ад селяніна. Здаецца духоўнікам, якія маюць блізкаю сутычнасьць з сялянствам, павінна было-бы быць ведамым усё тое гора і ўся тая галіта, якая пануе ў сялянстве. Але-ж на гэта духоўнікі не зважаюць!

Неяк аднойчы ў нядзелью вышлі з эвангеліей на амбону нашы духоўныя айцы і ў „шчырасьці“ са сьлёзамі гавораць парахвіянам: „у нас нет званов, как известно, их во время войны спасаючи от Немцев эвакуировали в Москву, где они повидимому и пропали. Звоничи же в рельсу не хорошо, не пристойно. Смотрите, в католических касцёлах звонь есть, вот почему и смеются над нами католики. Нужно нам купить звонь!“ На пакупку званоў трэба восем тысяч злотых, дык і разлажылі гэтую колькасьць грошы па 2½ злотых на морг зямлі.

Рахунак і расклад дык удаўся добра, але-ж як прышлося спаганяць грошы, дык вышла зусім марна. Да каго толькі ня зьвернешся па грошы, кожны пачынае жаліцца на тое, што няма грошы, што ніяк не адаб'ешся ад падаткаў, бо няма нават хлеба і г. д.

Пасля ўсяго таго, калі выясьнілася, што ад сялян нічога ня возьмеш, бо што было, дык забралі цывільнікі—духоўнікі, замест таго, каб разам з гаротным сялянствам задумацца над цяжкаю сытуацыяй і абсудзіць яе ў мэтах шуканьня выхаду з гэтакага цяжкага палажэньня, яны—стаўшы ізноў на амбоне—пачалі пасылаць парахвіянам розныя дакоры, называлі рознымі ня добрымі славамі, называлі нават камуністамі і страшнымі пеклам і страшным судом! „Вы, кажа, атшатнуліся ад царквы, забылі аб сваіх душах, а службыце целу, позна будзе каляцца як апынецеся ў пекле“...

Я—чалавек рэлігійны і за веру гатоў нават пайсьці на мукі, але-ж мне здаецца, што горшага пекла, у якім мы жывём, ня будзе і ня можа быць. Праўда, званы ў царкву трэба, але што рабіць, калі няма ніякае рады, каб прыдбаць іх—гэта адно, а другое вось што: я думаю, што з гэтага запраўднага пекла, у якім мы жывём, званы ня выратуюць нас.

Мы павінны справіць звон, які вымагае не царква, а ўся наша Бацькаўшчына-Беларусь!.. Гэта—сьведомасьць наша.

Духоўнікі павінны зразумець мяне і ўясніць сабе сутнасьць маіх словаў, ды не вымагаць ад сялянства непасільнага. Няхай тымчасам адбываецца цэрамонія звону ў рэльсу... Ісус Хрыстос нам выбачыць...

Ня ўсім добра жывецца.

(м. Варанова, Лідскага пав.).

Цяжка жывецца сялянам у нашай ваколіцы. Добрае жыццё маюць адны толькі польскія асаднікі. Атрымліваюць пазычку за пазычкай дык толькі... Сьмяюцца над нашым сярмяжным народам, абзываючы нас „хамамі“, што мы ня ўмеем „рацыянальна“ ўпраўляць гаспадаркай. Але-ж мы бачым добра, як і яны жывуць: улезлі ў пазычку па вушы і яшчэ лезуць, як мядзведзь да мёду, і нічога ня маюць. Як толькі атрымаюць грошы, дык зараз і бягуць у рэстаран сьмяючыся над намі, што „ніц не маём“. Што-ж, ня ўсім мець такое шчасьце. Але нашы сяляне ім не зайздрысьцяць, што асаднікі „разумнікі“ купляць на ўсю іванаўскую, бо гэта не паказываецца на добрае.

Перад выбарамі надта-ж цмокалі, каб як папасьці ў гмінную раду, а пасля, ну, вядомая рэч, нехта з іх быў-бы войтам. Але ня гэтак сталася, як яны думалі. Нашы беларускія сяляне зразумелі, у чым справа, зразумелі тактыку самаўрадавай палітыкі і дзякуючы арганізацыйнай сьведомасьці, у гмінную раду правялі ўсіх беларусаў-сялянаў, за выняткам двух жыдоў.

Абшарнікі і асаднікі ну проста шалелі, пасля нават між сабой пачалі сварыцца. Хацелі навава рабіць выбары, нават з гэтай мэ-

тай звараваўся да Лідзкага Старасты, што выбары адбыліся на згодна статуту да адноснага параграфу. Але ён гэта нічога не памагло. На воіта выбралі сьвядомага селяніна-беларуса, якога нашы сяляне даўно хацелі выбраць.

Характэрна, што стары воіт, ведаючы добра, што ён ня ўтрымаецца на сваім „прастоле“, паміма таго, што ён селянін-беларус, усё-ж такі быў ворагам для нашага народу. Жадаў, каб выбраны на воіта хто быў з асаднікаў ці з папоў-абшарнікаў. Але дудкі!.. Хай гэтага не спадзецца. Сяляне толькі і чакалі гэтага мамэнту, а калі надыйшоў гэты час, казалі: даволі над намі здэкавацца і надужыцца рабіць! Мы хочам пасадыць такіх людзей, якія сапраўды будуць бараніць і абстаіваць нашы інтарэсы ўва ўсіх галінах жыцця! Беларус.

Дзе шулеры „працуюць“, там паліцыя сьпіць.

(Пружаншчына).

У большых і меншых мястэчках у кірмашовыя дні заўсёды можна спаткаць, як нейкае нямінучае зло,—шулераў...

Сядзіць сабе гэты панок перад невялічкім столікам, кругом яго некалькі падручнікаў, і зманіваець гэтая „мілая кумпанія“ апошнія грошы з бедных і без таго абадраных усімі магчымымі спосабамі сялян.

Мне часта здаралася бачыць, як якая кабеціна скавычучы адходзіла ад гэтакага шулера—што дома няма солі, а тут прадаўшы курыцу і другую—апошнія 5 зл. „утапіла“.

Даходзяць часам справы і да паліцыі, але-ж паліцыя, ведама, умешваецца толькі там, дзе можа памагчы, каб яшчэ больш абдзёрці селяніна.

Варта было-б мясцовым самаўрадам зьвярнуць на гэта ўвагу, асабліва ў Барозе-Картускай, дзе ёсьць цэлы прытон шуляроў.

Полымя.

Беларускі спектакль.

В. Загорцы, Радашкоўск. гміны.

Радашкоўскі Гурток Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры ў нядзелю 31 ліпеня наладзіў у в. Загорцах беларускі спектакль-вечарыну. Пастаўлены былі камедыі Л. Родзевіча: „Пасланец“ і „Зьбянтэжаны Саўка“. У першай камедыі назоўную роль адыграў гр. Юховіч, роль пана іграў гр. С. Рабушка, лёкая Ф. Вольскі і кухарку гр. Юховічанка. У другой камедыі роль Саўкі іграў гр. С. Рабушка, Марэты — грка Юховічанка і жабрака—гр. Уласвіч. Усе артысты-аматары наагул адыгралі свае ролі добра, асабліва на мастацку правёў свае ролі гр. Рабушка.

Трэба зацеміць, што ў в. Загорцах гэта быў першы беларускі спектакль і затым, нічога дзіўнага, што прысутныя на спектаклі спаткалі беларускія камедыі і ігру гучнымі воплескамі і асталіся задаволенымі з вечарыны.

Праўда, не абыйшоўся беларускі спектакль без перашкод, робленых польскімі эндэкамі з суседняга маёнтку і прэзэскай „Macierzy Szkolnej“ з Радашавіч. Гэтая панічка, за добрыя заробкі мужа, хоча адудзячыцца польскім эндэкам і затым горача ўзялася за палянізацыю Радашкаўскай воласьці. Залажыла яна дзеве польскія прыватныя школы ў Пушніках і Загорцах, з вучыцелькамі, што ня маюць ніякае кваліфікацыі, і хоча палянізаваць нашых дзетак, хоць бацькі іх ужо некалькі год дамагаюцца беларускай школы. Якраз так злажылася, што пад спектакль быў наняты дом, у якім раней была школа „Macierzy“. У сувязі з гэтым прэзэска паклапацілася адумыслова прыехаць у Загорцы і зьвярнуцца да арганізатараў спектаклю з забаронай ставіць спектакль ў яе доме, бо ў ім была школа. Праўда, існуе загад школьных інспектароў, забараняючы ладзіць вечарыны ў школьных будынках. Аднак трэба выявіць, што дом, у якім адбыўся спектакль, ня ёсьць цяпер школьным будынкам, бо быў наняты ад гаспадара па месца і, — што гаспадар наш за 2 месяцы школьнага году не атрымаў яшчэ арэнды і затым уважае, што дом лічыцца за ім, бо ўмовы на другі школьны год яшчэ ня было. Доказам гэтага можа служыць хоцьбы тое, што ў гэтым доме жывець сам гаспадар. Ня глядзячы на ўсё гэта, пані прэзэска забараніла ставіць спектакль, страшачы ўсіх паліцыяй. Мала гэтага, едуць праз суседнюю вёску Максімаўку распускала весткі, што беларускі спектакль не адбудзецца, бо яна забараніла. Уся гэта акцыя пані прэзэска была звычайным эндэцкім манёўрам скіраваным на тое, каб сарваць вечарыну. Праўда, хоць спектакль ня быў сарваным, аднак на спектакль ня прышлі госьці з суседніх вёсак, бо думалі, што ён не адбудзецца.

З гэтага ўсяго бачым, якой няўдзячнай работай займаецца пані прэзэска!

Загорскі.

Аб вялейскіх ваўкох.

(Вёска Палавікі, Крывіцкае гміны).

Неяк яшчэ ў чэрвені месяцы с. г., некалькі хлапцоў з вёскі Палавікі пашло ў лес па грыбы, які знаходзіўся ў 4 кілямэтрах ад вёскі і належаў да абшарніка Бума. І акурат награвілі там на гняздо маладых ваўчанят, якіх было аж 7 штук. Гэта-ж найгоршыя шкоднікі для сялянскага жыцця, бо надта часта здараецца, што ваўкі задушаць у сяляніна або апошняга каня, або карову, ці якую іншую дамовую жывёлу, наагул усё тое, што пападзе ў воўчыя зубы.

Хлапцы, якія палавілі гэтых ваўчанят, з вялікай радасьцю, што зьніштожаць сем найгоршых шкоднікаў, панясылі іх дамоў. Але акурат трэ' было хлапцам праходзіць праз вёску Гарадзішча, дзе жыве польскі вучыцель Антошэўскі. Гэты пан яшчэ большы шкоднік, чым ваўчанят, бо гэта ўжо стары воўк у постаці чалавека. І вось як паказаў ён сваю ваўчыную постаць. Як толькі ўвільнеў ён хлапцоў і дазнаўся, што яны нясуць ваўчанят, дык няведама, дзеля чаго загадаў хлапцам няспіць ваўчанят да яго „ды адразу пачаў крычаць“ *nieście do mnie tych wilków*. Хлапцы, якія зналі гэтага пана, бячыся яго расправы, пачалі ўцякаць, а п. Антошэўскі пабег за імі і дагнаў аднаго хлапца Антона Зенько. Адабраўшы ваўчка п. Антошэўскі моцна пабіў хлапца, кажучы: „*Wiesz, kto ja taki jestem*“? Але чаму-ж ня ведаць!.. Пана Антошэўскага ўсе даўна ўжо знаюць, бо як быў ён вучыцелем ў Восаве, дык даўся ўзнакі, ня толькі адной вёсцы Восаву, але нават і ўсей ваколіцы. Там ён судзіўся з кожны селянінам, а двух хлапцоў С. Будзько і М. Кумішчу дык такі пасадыў у вастрогі яны прасядзелі аж па два месяцы. Бывала часта хадзіў п'яны па вёсцы ноччу ды страляў з рэвальвера палохаючы сялян.

Дык вось як яно бывае на сьведзе. Адны ваўкі душаць сялянскую скаціну, а другія самых сялян--рознага роду здэкамі, біцьцём ды вастрогамі. Бяда жыць селяніну, бо на яго неяк ніхто ўвагі не зьвяртае. Але-ж хто, як не селянін, корміць ўсякіх ваўкоў?

Селянін.

Выбары ў самаўрады.

(Вялікая-Бераставіца, Горадзен. пав.).

Апошнімі днямі ліпеня адбыліся ў нас выбары ў валасны самаўрад. Сялянства наша ўжо добра зразумела значэньне самаўрадаў: дык і дружна стала на выбары і пашло адзіным беларускім нацыянальным фронтам. Сярод нашага сялянства няма палянафілаў; паўлюкевічашчына ня мае і ня можа мець ніякага ўплыву, бо яго заклік кахацца з Палякамі, змагацца з камунізмам ніякага зацікаўленьня для нас ня мае. Кахацца з тым, хто мучыць нас, і барочыцца з тым, хто далёка ад нас,—гэта-ж абсурд, які можа знаходзіць месца толькі ў „адукаванай галаве“ „доктара“ Паўлюкевіча.

Пры выбарах было выстаўлена сьпіскаў: 4 польскіх, 2 жыдоўскіх і адзін беларускі. Вынікі былі гэтакія: па польскіх сьпісках прайшло 3 радных, па жыдоўскіх 2 радных і па адным беларускім 7 радных.

Шчыра дзякуем „Сял. Ніве“, якая найбольш удзяляла месца на сваіх старонках аб самаўрадавых выбарах.

Як бачыце, дык у нас выбары адбываліся толькі ў канцы ліпеня, а „Бел. Слово“ пісала, што на Беларусі выбары закончыліся ўжо 28 чэрвеня, а заклікі „Сялянскае Нівы“, якія зьявіліся пасля гэтага тэрміну: „не—Беларускае Слово“ ставіла ў віну Бел. Сялянскаму Саюзу за несвачасную дапамогу сялянству. Як бачым, дык „Сял. Ніва“, як сапраўдная сялянская газета, ёсьць добра асьвядомленая, а „не-Б. Слово“ толькі лжэ ды маніць. Дык, скажыце, калі ласка, ці дурні, ці падлецы кіруюць гэтым „Словам“?

Чалавек.

Ад рэдакцыі. Кіраўнікі „Слова“, якое ня будучы гэткам, называе сябе „Беларускім“, зьяўляюцца і тым і гэтым, акрамя таго яны за баламуцтва атрымоўваюць грошы, дык і баламуцаць.

Падаецца да ведама, што

Канцэлярыя Натаруса Сэвэрына Багушэвіча

3 1-га жніўня перанесена ў новае памешканьне пры Вялікай вуліцы № 56 (побач з касцёлам сьв. Казіміра) ў Вільні.

Адказ на пытаньне.

Мы атрымалі гэтакае запытаньне: Прашу мяне паясніць: Якое я маю права да гаспадаркі майго мужа, які знаходзіцца ў Расеі? Я прышла замуж у 1918 г., а мужа змабілізавалі бальшавікі і атправілі ў Расею ў 1920 годзе. Асталася я з дзіцём свайго мужа, якому (дзіцяці) цяпер дзевяць гадоў. Мяне мая сьвякроў і яе сыны выгналі з хаты і далі адну чацьвэртую частку зямлі.

Прашу адказаць мне, што мне зрабіць і што я магу выйграць? Як і куды мне жалавацца? Я заяўляла паліцыі, дык паліцыя пакінула маю жалабу бяз увагі.

Каб лягчэй можна было даць адказ, нам неабходна было-б ведаць: чья гэта зямля: Сьвёкара вашага, ці сьвякроў? Колькі ёсьць братоў у вашага мужа і хто пабудоваў хату? Дзеля таго, што гэта нам ня ведама, дык справу мусям разгледзіць гэтакі:

Калі гаспадарка належыць вашай сьвякроўці (можа сьвёкар быў прымака), дык проці яе ўчынку нічога ня зробіце, а калі гаспадарка належыць сьвёкару, дык ваша дзіця мае права на роўную частку зямлі з усімі братамі вашага мужа. Калі братоў разам з вашым мужам было чатыры, дык знача адну чацьвэртую частку выдзелілі вам правільна, а калі меней ёсьць усіх братоў, дык вы можаце да-імагацца роўнае часткі. Наагул ваша дзіця мае права на роўную частку зямлі з усімі братамі вашага мужа.

Таксама і адносна хаты: калі яна належыць сьвёкару, дык выгнаць з хаты вас ня мелі права.

Дык вось знача, калі справа абстаіць гэтак, як мы думаем (калі гаспадарка, зямля і хата належаць сьвёкару, дык ваша дзіця мае права на роўную частку гаспадаркі), дык вы можаце выйграць справу.

Дзеля гэтага Вам трэба падаць жалабу ў суд (*sędzi pokoju*).

НАШАЯ ПОШТА.

Полымя: У сваім часе будзе зьмешчана і „Бандыт“ і „Сон Данілікі“. Старайцеся пісаць больш аб жыцьці сялянства, асьвечайце падзеі і пытаньні бягучага часу.

Міхась Нядоля: „Сярод думак і жыцьця“ ня зьмесьцім, бо ў ім няма ніякае сьмтэзы. Увесь час Вы нешта хацелі сказаць, нешта хацелі выявіць, а закончылі нічым. Аднак-жа з Вашае пісаніны відзім, што пісаць вы можаце. Дык вось раім Вам: пачаць пісаць з карэспандэнцыяў, а з часам—прывучыцеся знаходзіць тэмы і рабіць вывады, а тагды створыце што-колечы іншае. Калі Вы што пішыце, дык перш-на-перш зрабеце ўступ, пасля апішыце падзеі ці здарэньне, а тагды зрабіце вывад. У вашым—„Сярод думак і жыцьця“ мы відзім толькі ўступ.

Сын Беларуса: „Да Беларусаў“ разгледзім, калі падойдзе, дык надрукуем. Газэта „Голас Беларуса“ выходзіла ў Латвіі, але-ж ці выходзіць цяпер ці не—мы ня ведаем. Як дазнаемся, што выходзіць, дык адрэс падамо.

Ів. Кухарчуку: Газэту пасылаем Вам акуратна. На газэту не налепліваем Вашага адрэсу, бо цяпер газэты пасылаюцца паводле „карты прэзюмэраты“.

Яз. Кашаеду: Газэту пасылаем Вам акуратна, падайце на пошце рэкламацыю. Друкі паслалі на адрэс суседа.

Шымку Я., Ракевічу М., Кірбуцю Т., Ключку Я., Пачобуту О., Сіняку С., Рэўту Ст. — газэту пасылаем.

КЛЕЦКАЯ

Коэдупацыйная Беларуска-Гімназія

прырода-матэматычнага тыпу.

Адкрыта прыймо вучняў у I, II, III, IV, V, VI і VII клася.

Заявы аб прыёме вучняў падаюцца ў канцэлярыі гімназіі — м. Клецк, 2-ая Татарская вуліца № 4 (можна падаваць поштай).

Да заявы трэба далучыць:

1) Мэтрыку аб нараджэньні вучня,

2) Пасьведчаньне аб адукацыі,

3) Пасьведчаньне аб прыччэне воспы.

У I класу прыймаюцца дзеці ў веку ад 9½ да 11½ гадоў.

Скончыўшы 7-х аддзелавыя паўшэхныя школы і добра скончыўшы 6-ць аддзелаў гэтых школ прыймаюцца ў IV класу.

З пачаткам школьнага году пры гімназіі мае быць арганізаваны вучнёўскі інтэрнат.

Аб дню прыёмных экзаменаў і пачатку заняткаў будзе абвешчана асобна.

Дырэкцыя.